

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΙΣΙΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 1969
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΛΓΕΒΡΑ
ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ
Σάββατο 13 Σεπτεμβρίου 1969

Ζήτημα 1^ο

Ώστε: ακολουθία πραγματικών αριθμών είναι κάθε συνάρτησις με πεδίον ορισμού τὸ σύνολον \mathbf{N} τῶν φυσικῶν ἀριθμῶν καὶ τιμὰς εἰς τὸ σύνολον \mathbf{R} τῶν πραγματικῶν ἀριθμῶν, δηλαδὴ μία μονοσήμαντος ἀπεικόνισις τοῦ \mathbf{N} εἰς τὸ \mathbf{R} .

Γενικῶς θὰ λέγωμεν: «ὡς ακολουθία $a_n, n = 1, 2, \dots$ πραγματικῶν ἀριθμῶν συγκλίνει πρὸς τὸν πραγματικὸν ἀριθμὸν a ἢ ἄλλως τείνει πρὸς τὸν πραγματικὸν ἀριθμὸν a καὶ θὰ συμβολίζωμεν τοῦτο μέ: $a_n \rightarrow a$ τότε, καὶ μόνον τότε, ἂν ἡ ἀκολουθία $(a_n - a), n = 1, 2, \dots$, δηλαδὴ ἡ ἀκολουθία:

$$a_1 - a, a_2 - a, a_3 - a, \dots, a_n - a, \dots$$

εἶναι μηδενική.

Γενικῶς: Μία ἀκολουθία πραγματικῶν ἀριθμῶν $a_n, n = 1, 2, \dots$ καλεῖται **μηδενική ἀκολουθία** καὶ θὰ συμβολίζωμεν τοῦτο μέ $a_n \rightarrow 0$ τότε, καὶ μόνον τότε, ἂν: διὰ κάθε $\varepsilon > 0$ ὑπάρχη δείκτης $n_0 = n_0(\varepsilon)$ (ἐξαρτώμενος, ἐν γένει, ἐκ τοῦ ε) τοιοῦτος, ὥστε νὰ ἰσχύη:

$$|a_n| < \varepsilon \text{ διὰ κάθε } n \geq n_0(\varepsilon).$$

Συντόμως, με χρῆσιν τῶν γνωστῶν μας συμβόλων, ὁ ὀρισμὸς οὗτος δίδεται ὡς ἑξῆς:

$$a_n \rightarrow 0 \iff \forall \varepsilon > 0 \exists n_0 = n_0(\varepsilon) : |a_n| < \varepsilon \quad \forall n \geq n_0$$

§ 125. Ἰδιότης IV.— Τὸ ἄθροισμα ἢ ἡ διαφορὰ δύο μηδενικῶν ἀκολουθιῶν εἶναι μηδενική ἀκολουθία.

Ἦτοι:

$$\left. \begin{array}{l} \text{Ἐάν: } a_n \rightarrow 0 \\ \beta_n \rightarrow 0 \end{array} \right\} \implies a_n \pm \beta_n \rightarrow 0$$

Ἀπόδειξις. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν αἱ a_n καὶ $\beta_n, n = 1, 2, \dots$ εἶναι μηδενικαὶ ἀκολουθίαι θὰ ἔχωμεν, συμφώνως πρὸς τὸν ὀρισμὸν μηδενικῆς ἀκολουθίας: Διὰ κάθε $\varepsilon > 0$, ἄρα καὶ διὰ $\frac{\varepsilon}{2} > 0$, ὑπάρχει δείκτης $n'_0\left(\frac{\varepsilon}{2}\right)$ καὶ $n''_0\left(\frac{\varepsilon}{2}\right)$, ὥστε νὰ ἰσχύη:

$$|a_n| < \frac{\varepsilon}{2} \quad \text{διὰ κάθε } n \geq n'_0\left(\frac{\varepsilon}{2}\right) \equiv n'_0 \quad (1)$$

$$|\beta_n| < \frac{\varepsilon}{2} \quad \text{διὰ κάθε } n \geq n''_0\left(\frac{\varepsilon}{2}\right) \equiv n''_0. \quad (2)$$

Ἐάν καλέσωμεν $n_0(\varepsilon)$ τὸν μέγιστον τῶν $n'_0\left(\frac{\varepsilon}{2}\right)$ καὶ $n''_0\left(\frac{\varepsilon}{2}\right)$, ἦτοι ἂν $n_0(\varepsilon) \equiv \max(n'_0, n''_0)$, τότε διὰ κάθε $n \geq n_0(\varepsilon)$, αἱ ἀνισότητες (1) καὶ (2) πληροῦνται συγχρόνως καὶ ἐπομένως θὰ ἔχωμεν:

$$|a_n \pm \beta_n| \leq |a_n| + |\beta_n| < \frac{\varepsilon}{2} + \frac{\varepsilon}{2} = \varepsilon \quad \text{διὰ κάθε } n \geq n_0(\varepsilon),$$

ἦτοι: $|a_n + \beta_n| < \varepsilon$ καὶ $|a_n - \beta_n| < \varepsilon$ διὰ κάθε $n > n_0(\varepsilon)$.

Αἱ τελευταῖαι ἀνισότητες μᾶς πληροφοροῦν ὅτι αἱ ἀκολουθίαι: $a_n + \beta_n$, καὶ $a_n - \beta_n, n = 1, 2, \dots$ εἶναι μηδενικαί.

§ 124. Ίδιότης III.— Κάθε μηδενική ακολουθία είναι φραγμένη.

Ήτοι: $\text{Έάν } a_n \rightarrow 0, \text{ τότε } a_n, n = 1, 2, \dots \text{ είναι φραγμένη.}$

Άπόδειξις. Ἐφαρμόσωμεν τὸν ὄρισμὸν τῆς μηδενικῆς ἀκολουθίας διὰ $\varepsilon = 1 > 0$, τότε ὑπάρχει δείκτης $\nu_0 = \nu_0(\varepsilon)$ τοιοῦτος, ὥστε νὰ ἰσχύη:

$$|a_n| < 1 \quad \forall n > \nu_0. \quad (1)$$

Ἐστω τώρα $A \equiv \max(|a_1|, |a_2|, \dots, |a_{\nu_0}|)$.
Τότε θὰ ἔχωμεν:

$$|a_n| \leq A < A + 1 \quad \forall n = 1, 2, \dots, \nu_0. \quad (2)$$

Ἐκ τῶν (1) καὶ (2) προκύπτει:

$$|a_n| < A + 1 \equiv \varphi \quad \forall n \in \mathbb{N}.$$

Ὅθεν ἡ $a_n, n = 1, 2, \dots$ εἶναι φραγμένη.

§ 126. Ίδιότης V.— Τὸ γινόμενον μηδενικῆς ἀκολουθίας ἐπὶ φραγμένην εἶναι μηδενικὴ ἀκολουθία.

Ήτοι: $\left. \begin{array}{l} a_n \rightarrow 0 \\ \beta_n, n = 1, 2, \dots \text{ φραγμένη} \end{array} \right\} \implies a_n \beta_n \rightarrow 0$

Άπόδειξις: Ἐστω φ ἓν φράγμα τῆς ἀκολουθίας $\beta_n, n = 1, 2, \dots$. Τότε ἔχομεν:

$$|\beta_n| \leq \varphi \quad \text{διὰ κάθε } n = 1, 2, \dots \quad (1)$$

Ἐξ ἄλλου, ἐπειδὴ $a_n \rightarrow 0 \implies \forall \varepsilon > 0$, ἄρα καὶ διὰ $\frac{\varepsilon}{\varphi} > 0$, ὑπάρχει δείκτης $\nu_0 = \nu_0\left(\frac{\varepsilon}{\varphi}\right)$ τοιοῦτος, ὥστε νὰ ἰσχύη:

$$|a_n| < \frac{\varepsilon}{\varphi} \quad \text{διὰ κάθε } n \geq \nu_0. \quad (2)$$

Τότε ὅμως, διὰ κάθε $n \geq \nu_0$, ἔχομεν δυνάμει τῶν (1) καὶ (2) ὅτι:

$$|a_n \beta_n| = |a_n| \cdot |\beta_n| < \frac{\varepsilon}{\varphi} \cdot \varphi = \varepsilon.$$

Ὅστε ἐδείχθη ὅτι:

$$\forall \varepsilon > 0 \exists \nu_0 = \nu_0\left(\frac{\varepsilon}{\varphi}\right) : |a_n \beta_n| < \varepsilon \quad \forall n \geq \nu_0.$$

Ἄρα: $a_n \beta_n \rightarrow 0$.

§ 127. Ίδιότης VI.— Τὸ γινόμενον δύο, ἢ γενικότερον ἑνὸς πεπερασμένου πλήθους, μηδενικῶν ἀκολουθιῶν εἶναι μηδενικὴ ἀκολουθία.

Ήτοι: $\left. \begin{array}{l} a_n \rightarrow 0 \\ \beta_n \rightarrow 0 \end{array} \right\} \implies a_n \beta_n \rightarrow 0$

Άπόδειξις. Ἡ $\beta_n, n = 1, 2, \dots$ ὡς μηδενικὴ ἀκολουθία εἶναι (ιδιότης III) φραγμένη, ἄρα ἡ $a_n \beta_n, n = 1, 2, \dots$, ὡς γινόμενον μηδενικῆς ἐπὶ φραγμένην εἶναι (ιδιότης V) μηδενικὴ ἀκολουθία.

Ζήτημα 2°

Από την εξίσωση $|ax + y| = 2x$ προκύπτει ότι $2x \geq 0 \Leftrightarrow x \geq 0$ (1)

Το σύστημα γίνεται :

$$\left\{ \begin{array}{l} ax + y = 2x \\ 3x + 5y = 2 \end{array} \right. \text{ ή } \left\{ \begin{array}{l} ax + y = -2x \\ 3x + 5y = 2 \end{array} \right. \Leftrightarrow \left\{ \begin{array}{l} (\alpha - 2)x + y = 0 \\ 3x + 5y = 2 \end{array} \right. \text{ ή } \left\{ \begin{array}{l} (\alpha + 2)x + y = 0 \\ 3x + 5y = 2 \end{array} \right.$$

$$\bullet (\Sigma_1) : \left\{ \begin{array}{l} (\alpha - 2)x + y = 0 \\ 3x + 5y = 2 \end{array} \right.$$

$$D_1 = \begin{vmatrix} \alpha - 2 & 1 \\ 3 & 5 \end{vmatrix} = 5(\alpha - 2) - 3 = 5\alpha - 13$$

$$D_{1x} = \begin{vmatrix} 0 & 1 \\ 2 & 5 \end{vmatrix} = -2 \neq 0 \text{ και } D_{1y} = \begin{vmatrix} \alpha - 2 & 0 \\ 3 & 2 \end{vmatrix} = 2(\alpha - 2) = 2\alpha - 4$$

▷ Αν $D_1 \neq 0 \Leftrightarrow 5\alpha - 13 \neq 0 \Leftrightarrow \alpha \neq \frac{13}{5}$ το (Σ_1) έχει μοναδική λύση

$$x = \frac{D_{1x}}{D_1} = \frac{-2}{5\alpha - 13} \text{ και } y = \frac{D_{1y}}{D_1} = \frac{2\alpha - 4}{5\alpha - 13}$$

$$(1) \Rightarrow 5\alpha - 13 < 0 \Leftrightarrow \alpha < \frac{13}{5}$$

▷ Αν $D_1 = 0 \Leftrightarrow \alpha = \frac{13}{5} \stackrel{D_{1x} \neq 0}{\Rightarrow}$ το (Σ_1) είναι αδύνατο

$$\bullet (\Sigma_2) : \left\{ \begin{array}{l} (\alpha + 2)x + y = 0 \\ 3x + 5y = 2 \end{array} \right.$$

$$D_2 = \begin{vmatrix} \alpha + 2 & 1 \\ 3 & 5 \end{vmatrix} = 5(\alpha + 2) - 3 = 5\alpha + 7$$

$$D_{2x} = \begin{vmatrix} 0 & 1 \\ 2 & 5 \end{vmatrix} = -2 \neq 0 \text{ και } D_{2y} = \begin{vmatrix} \alpha + 2 & 0 \\ 3 & 2 \end{vmatrix} = 2(\alpha + 2) = 2\alpha + 4$$

▷ Αν $D_2 \neq 0 \Leftrightarrow 5\alpha + 7 \neq 0 \Leftrightarrow \alpha \neq -\frac{7}{5}$ το (Σ_2) έχει μοναδική λύση

$$x = \frac{D_{2x}}{D_2} = \frac{-2}{5\alpha + 7} \text{ και } y = \frac{D_{2y}}{D_2} = \frac{2\alpha + 4}{5\alpha + 7}$$

$$(1) \Rightarrow 5\alpha + 7 < 0 \Leftrightarrow \alpha < -\frac{7}{5}$$

▷ Αν $D_2 = 0 \Leftrightarrow \alpha = -\frac{7}{5} \stackrel{D_{2x} \neq 0}{\Rightarrow}$ το (Σ_2) είναι αδύνατο

Συνοψίζοντας :

• Αν $\alpha < -\frac{7}{5}$ το σύστημα έχει δύο λύσεις $\left(\frac{-2}{5\alpha - 13}, \frac{2\alpha + 4}{5\alpha - 13} \right)$ και $\left(\frac{-2}{5\alpha + 7}, \frac{2\alpha + 4}{5\alpha + 7} \right)$

• Αν $-\frac{7}{5} \leq \alpha < \frac{13}{5}$ το σύστημα έχει μία λύση $\left(\frac{-2}{5\alpha - 13}, \frac{2\alpha + 4}{5\alpha - 13} \right)$

• Αν $\alpha \geq \frac{13}{5}$ το σύστημα είναι αδύνατο.

Ζήτημα 3°

α)

1^η λύση

$$y = \frac{x}{x-1} \Leftrightarrow y = \frac{x-1+1}{x-1} \Leftrightarrow y = \frac{x-1}{x-1} + \frac{1}{x-1} \Leftrightarrow y = 1 + \frac{1}{x-1} \quad (1)$$

Πρέπει $x-1 \neq 0 \Leftrightarrow x \neq 1$

• Για $x_1 < x_2 < 1 \Rightarrow x_1 - 1 < x_2 - 1 < 0 \Rightarrow \frac{1}{x_1 - 1} > \frac{1}{x_2 - 1} \Rightarrow$

$$1 + \frac{1}{x_1 - 1} > 1 + \frac{1}{x_2 - 1} \stackrel{(1)}{\Rightarrow} y_1 > y_2,$$

άρα είναι γνησίως φθίνουσα για $x < 1$

• Για $1 < x_1 < x_2 \Rightarrow 0 < x_1 - 1 < x_2 - 1 \Rightarrow \frac{1}{x_1 - 1} > \frac{1}{x_2 - 1} \Rightarrow$

$$1 + \frac{1}{x_1 - 1} > 1 + \frac{1}{x_2 - 1} \stackrel{(1)}{\Rightarrow} y_1 > y_2,$$

άρα είναι γνησίως φθίνουσα για $x > 1$

Για $x \rightarrow 1$, με $x < 1$ είναι $y \rightarrow -\infty$
Για $x \rightarrow 1$, με $x > 1$ είναι $y \rightarrow +\infty$

έχει (κατακόρυφη) ασύμπτωτη την $x = 1$

$$y = \frac{x}{x-1} \Rightarrow xy - y = x \Rightarrow xy - x = y \Rightarrow x \cdot (y-1) = y \Rightarrow x = \frac{y}{y-1} \Rightarrow$$

$$x = \frac{y-1+1}{y-1} \Leftrightarrow x = \frac{y-1}{y-1} + \frac{1}{y-1} \Leftrightarrow x = 1 + \frac{1}{y-1}$$

Για $y \rightarrow 1$, με $y < 1$ είναι $x \rightarrow -\infty$
Για $y \rightarrow 1$, με $y > 1$ είναι $x \rightarrow +\infty$

έχει (οριζόντια) ασύμπτωτη την $y = 1$

$$(1) \Rightarrow y-1 = \frac{1}{x-1} \stackrel{x-1=x'}{\Rightarrow} y' = \frac{1}{x'}$$

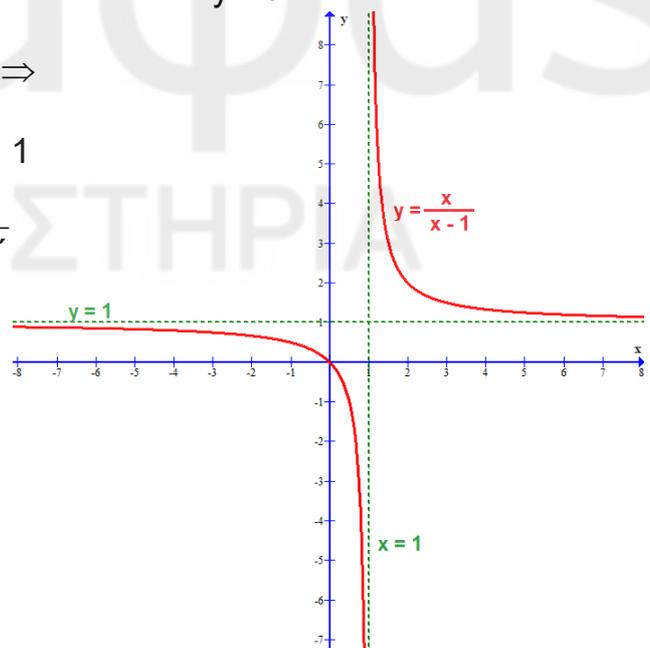
Επομένως

η γραφική παράσταση είναι
καμπύλη (υπερβολή)

με κέντρο το σημείο $(1, 1)$

και ασύμπτωτες

τις ευθείες $y = 1$ και $x = 1$



2^η λύση

$$y = \sigma(x) = \frac{x}{x-1}$$

Πρέπει $x-1 \neq 0 \Leftrightarrow x \neq 1$, άρα το πεδίο ορισμού είναι το \mathbb{R} εκτός του 1.

$$\begin{aligned}\lambda &= \frac{\sigma(x_2) - \sigma(x_1)}{x_2 - x_1} = \frac{\frac{x_2}{x_2-1} - \frac{x_1}{x_1-1}}{x_2 - x_1} = \frac{\frac{x_2(x_1-1)}{(x_1-1)(x_2-1)} - \frac{x_1(x_2-1)}{(x_1-1)(x_2-1)}}{x_2 - x_1} \\ &= \frac{\frac{x_2(x_1-1) - x_1(x_2-1)}{(x_1-1)(x_2-1)}}{x_2 - x_1} = \frac{\frac{\cancel{x_1x_2} - x_2 - \cancel{x_1x_2} + x_1}{(x_1-1)(x_2-1)}}{x_2 - x_1} = \frac{\frac{-(x_2 - x_1)}{(x_1-1)(x_2-1)}}{x_2 - x_1} \\ &= \frac{\cancel{-(x_2 - x_1)}}{(x_1-1)(x_2-1)\cancel{(x_2 - x_1)}} = \frac{-1}{(x_1-1)(x_2-1)}\end{aligned}$$

- Για $x_1, x_2 \in (-\infty, 1)$ είναι $\lambda < 0$

Αν $x_1 < x_2 < 1$, τότε $x_2 - x_1 > 0 \stackrel{\lambda < 0}{\Rightarrow} \sigma(x_2) - \sigma(x_1) < 0 \Rightarrow \sigma(x_1) > \sigma(x_2)$
άρα η συνάρτηση σ είναι γνησίως φθίνουσα στο $(-\infty, 1)$.

- Για $x_1, x_2 \in (1, +\infty)$ επίσης είναι $\lambda < 0$

Αν $1 < x_1 < x_2$, τότε $x_2 - x_1 > 0 \stackrel{\lambda < 0}{\Rightarrow} \sigma(x_2) - \sigma(x_1) < 0 \Rightarrow \sigma(x_1) > \sigma(x_2)$
άρα η συνάρτηση σ είναι γνησίως φθίνουσα στο $(1, +\infty)$.

$$\left. \begin{array}{l} \text{ορ } y = -\infty \\ x \rightarrow 1^- \end{array} \right\} \Rightarrow \text{έχει (κατακόρυφη) ασύμπτωτη την } x = 1$$
$$\left. \begin{array}{l} \text{ορ } y = +\infty \\ x \rightarrow 1^+ \end{array} \right\}$$
$$\left. \begin{array}{l} \text{ορ } y = 1 \\ x \rightarrow -\infty \end{array} \right\} \Rightarrow \text{έχει (οριζόντια) ασύμπτωτη την } y = 1$$
$$\left. \begin{array}{l} \text{ορ } y = 1 \\ x \rightarrow +\infty \end{array} \right\}$$

Επομένως

η γραφική παράσταση είναι

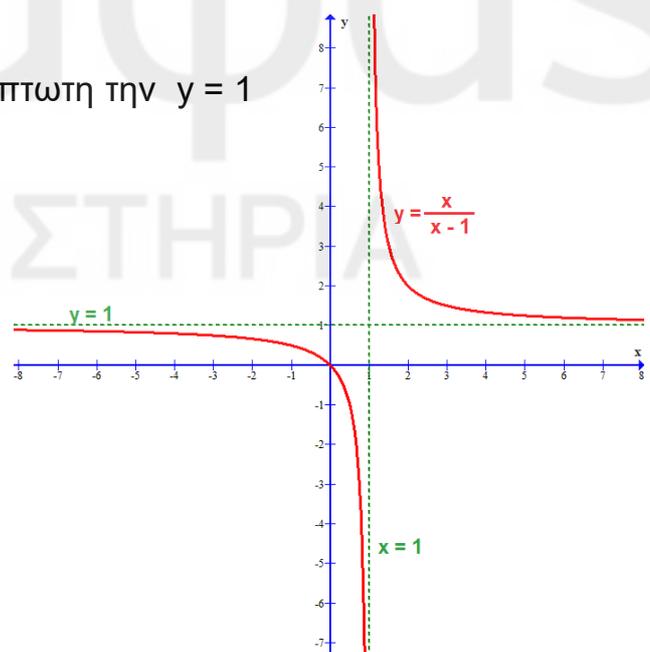
καμπύλη (υπερβολή)

με ασύμπτωτες

τις ευθείες $y = 1$ και $x = 1$

και κέντρο το σημείο $(1, 1)$

(σημείο τομής των ασυμπτώτων)



3^η λύση

$$f(x) = \frac{x}{x-1}$$

Πρέπει $x-1 \neq 0 \Leftrightarrow x \neq 1$, άρα $D_f = \mathbb{R} - \{1\}$.

$$f'(x) = \left(\frac{x}{x-1} \right)' = \frac{(x)' \cdot (x-1) - x \cdot (x-1)'}{(x-1)^2} = \frac{x-1-x}{(x-1)^2} = -\frac{1}{(x-1)^2} < 0$$

άρα η f είναι γνησίως φθίνουσα στα διαστήματα $(-\infty, 1)$ και $(1, +\infty)$

$$f''(x) = \left[-\frac{1}{(x-1)^2} \right]' = \left[-(x-1)^{-2} \right]' = 2 \cdot (x-1)^{-3} = \frac{2}{(x-1)^3}$$

- Για $x \in (-\infty, 1)$ είναι $f''(x) < 0$, άρα η f είναι κοίλη στο $(-\infty, 1)$
- Για $x \in (1, +\infty)$ είναι $f''(x) > 0$, άρα η f είναι κυρτή στο $(1, +\infty)$

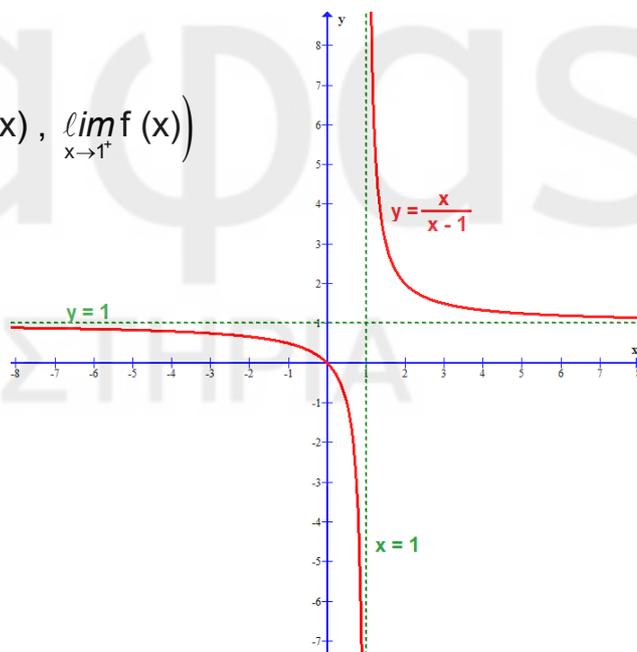
$$\left. \begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 1^-} f(x) &= \lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{x}{x-1} = -\infty \\ \lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) &= \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{x}{x-1} = +\infty \end{aligned} \right\} \Rightarrow \text{έχει κατακόρυφη ασύμπτωτη την } x=1$$

$$\left. \begin{aligned} \lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) &= \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{x}{x-1} = 1 \\ \lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) &= \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x}{x-1} = 1 \end{aligned} \right\} \Rightarrow \text{έχει οριζόντια ασύμπτωτη στο } \pm\infty \text{ την } y=1$$

Σύνολο τομών της f :

$$\begin{aligned} f(A) &= \left(\lim_{x \rightarrow 1^-} f(x), \lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) \right) \cup \left(\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x), \lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) \right) \\ &= (-\infty, 1) \cup (1, +\infty) \end{aligned}$$

Γραφική παράσταση



$$\beta) \left. \begin{array}{l} y + 2x - \alpha = 0 \\ y = \frac{x}{x-1} \end{array} \right\} \Rightarrow \frac{x}{x-1} + 2x - \alpha = 0 \Rightarrow$$

$$x + 2x(x-1) - \alpha(x-1) = 0 \Rightarrow$$

$$x + 2x^2 - 2x - \alpha x + \alpha = 0 \Rightarrow$$

$$2x^2 - (1 + \alpha)x + \alpha = 0 \quad (2)$$

Για να τέμνει η ευθεία $y + 2x - \alpha = 0$ την καμπύλη $y = \frac{x}{x-1}$

σε δύο σημεία θα πρέπει η δευτεροβάθμια εξίσωση (2)

να έχει δύο ρίζες πραγματικές και άνισες,

δηλαδή θετική διακρίνουσα.

$$\Delta = [-(1 + \alpha)]^2 - 4 \cdot 2 \cdot \alpha = (1 + \alpha)^2 - 8\alpha = 1 + 2\alpha + \alpha^2 - 8\alpha = \alpha^2 - 6\alpha + 1$$

$$\text{Πρέπει } \alpha^2 - 6\alpha + 1 > 0$$

Το τριώνυμο $\alpha^2 - 6\alpha + 1$ έχει $\Delta' = 32$ και ρίζες

$$\alpha_{1,2} = \frac{6 \pm \sqrt{32}}{2} = \frac{6 \pm 4\sqrt{2}}{2} = 3 \pm 2\sqrt{2}$$

α	$-\infty$	$3 - 2\sqrt{2}$		$3 + 2\sqrt{2}$	$+\infty$	
$\alpha^2 - 6\alpha + 1$		+	○	-	○	+

Επομένως $\alpha \in (-\infty, 3 - 2\sqrt{2}) \cup (3 + 2\sqrt{2}, +\infty)$.